

1863.), Грчка 1864, Румунија 1866, Србија 1869. (1888), Француска 1875, Бугарска 1879, Царска Немачка 1871, Холандија 1887. и др. За већину ових држава може да се каже да су биле монархистичке (изузев Француске и Швајцарске) и оне, иако такве, ограничавају власт монарха и уводе парламентарне режиме, тако да монарси у њима краљују а не владају.

За овај период европске уставности су карактеристични Устав Швајцарске федерације од 1874. и Устав француске Треће Републике од 1875.

а) Швајцарски устав је један изразито демократски устав који је предвиђао федеративно уређење, у почетку заједницу 22 суверена кантона, да би од 1978. становници једног дела Берна извојевали самосталност и издвојили се као двадесет трећи кантон Јура. Иначе Швајцарска је рођена из „вечитог савеза“ која су пра-кантони Ури, Швиц и Унтервалд закључили 1291. ради заједничке борбе против Хабзбурга. Као што су САД зачеле 13 енглеских међусобно блиских колонија, слично се догодило и с Швајцарском. Осећање заједничког порекла и историјске блискости је повезало и швајцарске кантоне и упутило их на пут заједничког живота. До 1848. Швајцарска је била конфедерација а од те године ови кантони чине уставно преуређену Швајцарску као федерацију каква је потврђена и Уставом од 1874. Истина, Устав помиње и даље конфедерацију, али више из пијетета према Хелветској конфедерацији од 1291. из које је и произашла модерна Швајцарска. Швајцарску федерацију су определили историјски а не национални разлози иако је она национално хетерогена и састављена од припадника немачке, француске и италијанске нације. Швајцарска федерација није експлицитно проглашена сувереном, већ је по угледу на америчку федерацију решење видела у извесној деоби надлежности између савезне државе и кантона и то тако да су кантони суверени уколико њихова сувереност није ограничена федералним уставом. По Уставу, дакле, претпоставка надлежности је у корист кантона, они су суверени у оним питањима и правима која нису пренета на савезну власт. Међутим, као и друге федерације, и Швајцарска је стално јачала савезну власт на штету кантоналне власти и то пре свега у сфери економских, финансијских, социјалних и др. питања која су постала федерална надлежност. Швајцарски устав од 1874. је особен у односу на друге уставе тог доба по томе што изражава демократски карактер државе и власти. Тај демократски карактер власти се огледа у развијеној локалној самоуправи и широкој примени непосредног